

Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır

“Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır. O pencere kamet-i kıymetinden yüksek ise, tekebbürle tetâvül edecek. Eğer kamet-i kıymetinden aşağı ise, tevazu ile takavvüs edecek ve eğilecek, ta o seviyede görsün ve görünsün. İnsanda büyüklüğün mikyası küçüklüktür, yani tevazudur. Küçüklüğün mizanı büyüklüktür, yani tekebbürdür.”

Sevgili kardeşlerim bu Risale-i Nur dersimizde Hutbe-i Şamiye ve Mektubatta geçen Hakikat Çekirdeklerinde bir cümleyi okuyup istifade etmeye çalışacağız. Bir insan niye kendini büyük görür veya göstermeye çalışır. Veya tevazu ile hareket eder. İşte Bediüzzaman hazretleri bu derste adeta fitratı tahlil edercesine bir ders yapacak ve muazzam hakikatleri önümüze koyacak. Üstadımız buyuruyor ki:

“Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır.

Herkeste bulunduğu toplumda kendini görmek ve göstermek denilen bir mertebe var. Yani insan istiyor ki ben şu makamda şu mertebede olayım işte bu görmek. Yani kendisini orada görüyor. Birde insanlar beni orda görsünler...işte bu da görünmek...

İşte içtimai hayatta da böyle yüzlerce mertebe ve pencereler var kimi çok yüksek kimi çok alçakta. İnsan görmek ve görünmek damarıyla istiyor ki ben en yüksek mertebede olayım ve insanlar beni o mertebede, o pencerede görsün. Ama boyu yani kameti, kıymeti o mertebeye yetişmiyor. Adamın boyu 1 metre gözükmek istediği yer 10 metre. Peki, bu adam ne yapacak? İşte üstadımız buyuruyor ki;

O pencere, kamet-i kıymetinden yüksek ise, tekebbürle tetâvül edecek.

Yani o boyunun yetişemediği ama görmek ve görünmek damarıyla çok arzu ettiği o makamda, o mevkide gözükmek için boyunu uzatmaya çalışacak ta ki görünmek istediği yerde görünsün.

İlmi olmadığı halde çok âlim gözükmek isteyen kimse ne yapacak? Boyunun yetişmediği o makama erişmek için boyunu uzatacak bulunmadığı o makama ulaşmak için küçük olan kameti kıymetini kibirle büyütecek. Ta ki âlim olsun veya ona âlim desinler.

Herhangi bir işte veya meslekte o işin ehli olmadığı halde yani boyu kısa, görüldüğü pencere küçük ama o adam istiyor ki en yüksek pencerede olayım o mertebede görüneyim... Bu adam ne yapacak. Üstadımızın ifadesiyle tekebbürle **tetâvül** edecek. Kendini büyük gösterip boyunu, kametini yükseltmeye çalışacak ta ki o makamda olsun ve insanlar onu orda görsün.

Birde bunun tam tersi bir durum var. Bakın üstadımız ne diyor;

Eğer kamet-i kıymetinden aşağı ise, tevazu ile takavvüs edecek ve eğilecek, tâ o seviyede görsün ve görünsün.

Şimdi bir adam düşünüyoruz gerçekten kemal sahibi, kameti kıymeti yüksek, boyu belki en yüksekteki pencerede ama onun kendisini gördüğü ve gerçekten insanlara gözükmek istediği pencere ise aşağıda. Peki, bu adam ne yapacak? İşte bu adam da tevazu ile takavvüs edecek yani eğilecek ta ki kendini o seviyede görsün ve görünsün.

Şimdi büyük bir makamda bulunan bir adamın büyük mü küçük mü olduğunu nasıl anlarız? Eğer ki o adam kendini övüyor, büyültüyor, kendi kemalinden bahsediyorsa o adam küçük adamdır. Görünmek istediği pencereye uzanmak için kibir merdivenine çıkmış.

Eğer o adam tevazu ile eğiliyor, kemalini gizliyorsa işte o adam büyük adamdır. Zira boyu yani kameti kıymeti yüksek ama kendi aczini, fakrını, kusurunu anlamış kendisindeki tüm güzellikleri Allah'tan biliyor. Dolayısıyla kendini aşağıdaki pencerede görüyor ve oradan görünmek istiyor. Kibir ile boyunu büyük göstermeye değil, tevazu ile eğilmeye çalışıyor.

İnsanda büyüklüğün mıyası küçüklüktür, yani tevazudur. Küçüklüğün mizanı büyüklüktür, yani tekebbürdür."

İşte üstadımız bize şaşmaz bir ölçü veriyor. Artık elimizde bir terazi var.

Bir adam iyi, güzel, mütevazi midir? Yoksa kemali, kıymeti olmayan kibirli bir kimse midir?

Ya da elimize terazi alıp bırakalım insanları tartmayı kendimize bakalım. Bende kibir var mı?

Ben nasıl bir adamım... Al sana bir ölçü. İnsanlarda büyüklüğün makyası küçüklüktür yani tevazudur. Küçüklüğün mizanı büyüklüktür yani tekebbürdür.

Bir kimse kendini büyültüyorsa, kendini övüyorsa, açıktan veya gizliden kendi kemalini insanlara göstermeye çalışıyorsa o kimse küçüktür. Bir kimse de kendini küçültüyorsa tevazu sahibi ise o kimse de büyüktür.

Meyve veren ağaçlara bakın hepsi dallarını yere indirmiş. İşte kemal ve büyüklük varsa tevazu vardır. Eğilmiştir. Yükseklerde gezen kavaklara nazar edin hiçbir meyvesi yoktur.

O koca dağlar büyüktür yüksektedir ama taşlardan oluştuğu için pek bir şey bitmez. Toprak yeredir aşığıdadır ama tüm nebatat onda biter.

Ekin tarlalarında içi dolu başaklar hep eğilmiştir. Başları dik duran başaklar, aslında içi boş olan başaklardır.

Başları göklerde dolaşan mağrurlar aslında içi boş başaklar gibidir. Bakmayın siz yüksekte olduklarına orda durduklarına ...

Bu arada şunu da ifade edelim tevazu göstermekle tevazu sahibi olmak çok farklı şeylerdir.

Tevazu gösterilmez. Acz, fakr ve kusur bilinmekle tevazu sahibi olunur.

Bundan dolaydır ki; tevazu sahibi övülmüş, tevazu göstermeye çalışan ise yerilmiştir.

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri, derki; Tevazu göstermeye çalışmak da kibirdir. Çünkü kendinde bir varlık ve bir kemal hisseden tevazu göstermeye çalışır. Gerçek tevazu ehli, kendinde bir varlık bir kemal hissetmez ki, tevazu göstermeye çalışsın. O kimse kendindeki aczi görmüş, fakrı hissetmiş, kusurunu bilmiş üzerindeki tüm güzelliklerin Allah'tan olduğuna inanmıştır. Onun tevazusu yapmacık değil gerçek bir haldir der.

Cenab-ı Hak önce bizlere aczimizi, kusurumuzu, fakrımızı bilmeyi bizlerde gözüken varsa bir kemal onun da Rabbimizin bir ihsanı olduğunu anlamayı nasip etsin. Bununla bizi tevazu sahibi olan kullarından eylediği gibi kibirden de muhafaza etsin. Amin